

Katedra i Zakład Botaniki Farmaceutycznej. Wydział Farmaceutyczny.
Akademia Medyczna w Lublinie
Kierownik: dr Tadeusz Szynal

Jadwiga MIŁKOWSKA

Badania nad zawartością białkowych grup SH w merystematycznych komórkach korzeni kukurydzy (*Zea mays* L.) rozwijających się w różnych temperaturach otoczenia

Исследования над содержанием белковых групп SH в меристематических клетках корня кукурузы (*Zea mays* L.) развивающихся в разных температурах среды

An Investigation into the Content of Protein-Bound SH Groups in Meristematic Cells of *Zea mays* L. Grown at Different Environmental Temperatures

Zagadnieniem występowania i rolą grup sulfhydrylowych i disulfidowych w komórkach roślinnych zajmowali się Anson i Stanley (1941), Roberts (1951, 1956, 1960), Roberts i Lucchese (1955), Torey (1953), Stern (1956), Brachet (1956), Miłkowska (1961, 1962) i inni. Roberts posługując się w badaniach histochemicznych odczynnikiem 4-jodoacetamido-1-naftolem (IAN) obserwował najwyższe stężenie białkowych grup związanych z SH w promerystemie zarodka korzenia *Zea mays* L. i zmniejszanie się zawartości tych grup w miarę oddalania się od wierzchołka. W innej pracy (1960) Roberts przeprowadził badania nad zmianami stężenia SH w czasie podziału komórki na zranionym merystemie łodygi *Coleus blumei* Benth. Posługiwał się przy tym metodą Bennetta używając odczynnika 1-(4-chlorortęciofeniloazo) naftolu-2 (Mercury Orange), a także metodą Barnetta i Seligmana z zastosowaniem odczynnika dwusiarczku 2,2-dwuhydroksy-6,6 dwunaftyłowego (DDD). W wyniku przeprowadzonych badań Roberts doszedł do wniosku, że nie istnieją wyraźne różnice w stężeniu grup SH przed podziałem i bezpośrednio po podziałach komórek, natomiast w okolicach podziału w obrębie

zranionego merystemu odczyn histochemiczny był wyraźny. Roberts i Lucchese (1955) zastosowali metodę Joyet-Lavergne z nitroprusydkiem sodu w modyfikacji własnej i wykryli obecność związków zawierających grupy SH w protoksylemie *Zea mays*.

Wartość grup SH w procesach morfogenezy u *Acetabularia mediterranea* ocenił w doświadczeniu swoim Brachet (1956). Wyraził on pogląd, że wzrost zawartości grup SH w komórkach, spowodowany dodaniem β -merkaptoetanolu, hamuje morfogenetyczne przemiany zarówno w organizmach regenerujących, jak i w rozwijających się zarodkach, natomiast dwutioglikol ma zwykle pobudzający wpływ na morfogenezę. Działanie merkapto-etanolu-etyloglukonamidu, substancji zawierającej grupę SH, która prawdopodobnie do komórek nie przenika, powoduje rozwojowe anomalie w organach. Wynikałoby z tego, że w procesach morfogenetycznych odgrywają rolę nieznane biochemiczne systemy, które włączają grupy SH i SS. Anson i Stanley (1941) wykazali, że aktywność wirusa choroby mozaikowej tytoniu można zahamować działaniem jodu. Wynik ten tłumaczyli utlenianiem przez jod grup sulfhydrylowych w cząsteczce wirusa.

Biorąc pod uwagę wpływ czynników chemicznych na grupy sulfhydrylowe w komórkach roślinnych, postanowiono przeanalizować zawartość tych grup w histogenach korzeni zarodkowych i rozwijających się w różnych temperaturach otoczenia.

MATERIAŁ I METODA

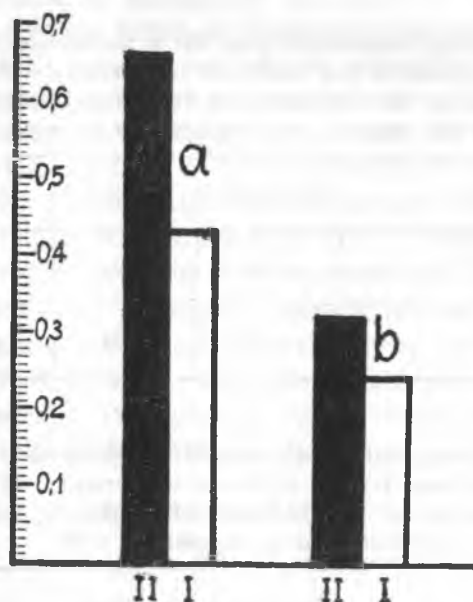
Nasiona kukurydzy (*Zea mays* L.) umieszczone w termostatach na dwu szalkach Petriego poddano kiełkowaniu — jedno w temperaturze $+24^{\circ}\text{C}$ (I grupa doświadczalna), a drugie w temperaturze $+4^{\circ}\text{C}$ (II grupa doświadczalna). Po 24 godzinach pobrano z obu grup doświadczalnych korzenie zarodkowe, a następnie wykiełkowane 2-dniowe. Nasiona kukurydzy umieszczone w termostacie w temperaturze $+24^{\circ}\text{C}$ wykiełkowały piątego dnia po nastawieniu hodowli, natomiast w temperaturze $+4^{\circ}\text{C}$ wykiełkowały ósmego dnia. Pobrane z temperatury $+24^{\circ}\text{C}$ do badań korzenie miały w drugim dniu po wykiełkowaniu około 4 mm długości, natomiast z temperatury $+4^{\circ}\text{C}$ nie przekraczały 2 mm. Korzonki utrwalano w 80% alkoholu etylowym z kwasem trójchlorooctowym wg metody Barnetta i Seligmana. Po 24 godzinach badany materiał odwadniano w alkoholach, prześwietlano w benzenie i zamykano w parafinie. Skrawki mikrotomowe grubości 5μ nanoszono na 3 szkiełka podstawowe. Do reakcji barwnej przy wykrywaniu białkowych grup SH używano roztworu DDD i czerni K (preparat 1). Drugi preparat stanowił kontrolę reakcji i służył do obliczania ekstynkcji. Kontrola polegała na użyciu barwnika czerni K bez inkubacji w DDD (2 preparat). Trzeci preparat niebarwiony zamykano w glicerożelu. Ilościowego określania grup sulfhydrylowych dokonywano w fotometrze C. Zeissa II.

Ekstynkcję grup SH obliczano wg wzoru Sandrittera w modyfikacji K u d e j k o dla 4 histogenów korzenia, a mianowicie: dermatogenu, periblemu, pleromu oraz dla kalyptrógeny. W każdej warstwie badano po 50 punktów w 3 kolejnych skrawkach, następnie oznaczano średnią wartość ekstynkcji dla poszczególnych warstw. Drugi z kolei pomiar dotyczył obliczenia średniej wartości ekstynkcji dla preparatów kontrolnych (bez inkubacji w DDD), trzecim natomiast było oznaczenie średniej wartości ekstynkcji dla preparatów niebarwionych. Mając średnie wartości ekstynkcji dla preparatów niebarwionych tzw. tło preparatu (T), dla preparatów barwionych na grupy SH (P₂) oraz dla preparatów kontrolnych (P₅) określano ekstynkcję grup SH (E_{SH}) według wzoru:

$$E_{SH} = \frac{T}{P_2} - \frac{T}{P_5}$$

BADANIA WŁASNE I OMÓWIENIE WYNIKÓW

Jak wykazały nasze poprzednie badania (Miłkowska 1961, 1962) nad histochemicznym wykrywaniem grup sulfhydrylowych w merystematycznych komórkach korzeni *Vicia faba* L. i *Zea mays* L., a następnie grup SS w merystematycznych komórkach korzenia *Zea mays* L.

Ryc. 1. Białkowe grupy sulfhydrylowe (SH) w korzeniach kukurydzy (*Zea mays* L.). Średnie wartości ekstynkcji. I grupa doświadczalna (temperatura +24°C), II grupa doświadczalna (temperatura +4°C), a — korzenie zarodkowe, b — korzenie 2 dniowe
 Protein-bound SH groups in the roots of *Zea mays* L. Mean values of extinctions. I — experimental group (temp. +24°C), II — experimental group (temp. +4°C), a — embryo roots, b — roots two days old

i *Allium cepa* L. swoisty odczyn barwny ograniczał się głównie do komórek inicjalnych, dermatogenu i czapeczki. Można więc było przez odpowiednie zmiany temperatury otoczenia przekonać się, czy występowanie białkowych grup sulfhydrylowych w obrębie tych warstw posiada wskaźnik stały czy zmienny.

Zastosowanie metody Barnetta i Seligmana pozwoliło przeanalizować umiejscowienie białkowych grup SH w poszczególnych histogenach korzeni kukurydzy, a następnie porównać je w obu grupach doświadczalnych. Dodatni odczyn na badane grupy SH wyrażał się szarofioletowym lub ciemnofioletowym zabarwieniem plazmy. Przy pominięciu inkubacji w DDD i zadziałaniu czernią K zabarwienie było brązoworude. Ekstynkcja była niższa i we wszystkich preparatach była liczbą stałą dla poszczególnych warstw (1,38). Przy użyciu fotometru wykazano niewielkie różnice ekstynkcji poszczególnych histogenów w korzeniach z temperatury $+24^{\circ}\text{C}$ i $+4^{\circ}\text{C}$. Wartość ekstynkcji pozostawała w stosunku wprost proporcjonalnym do ilości występujących w komórkach białkowych grup SH (tab. 1 i 2).

Tab. 1. Średnie ekstynkcji białkowych grup SH w histogenach korzenia kukurydzy (*Zea mays* L.) pod wpływem temperatury $+24^{\circ}\text{C}$
Mean values of extinction of protein-bound SH groups in histogenes of the root of *Zea mays* L. at a temperature of $+24^{\circ}\text{C}$

Grupy SH	dermatogen	periblem	plerom	kalyptrogen
Korzenie zarodkowe Średnie ekstynkcji	0,47	0,71	0,28	0,29
Korzenie 2 dniowe Średnie ekstynkcji	0,21	0,33	0,18	0,27

Tab. 2. Średnie ekstynkcji białkowych grup SH w histogenach korzenia kukurydzy (*Zea mays* L.) pod wpływem temperatury $+4^{\circ}\text{C}$
Mean values of extinction of protein-bound SH groups in histogenes of the root of *Zea mays* L. exposed to $+4^{\circ}\text{C}$

Grupy SH	dermatogen	periblem	plerom	kalyptrogen
Korzenie zarodkowe Średnie ekstynkcji	0,51	1,08	0,51	0,54
Korzenie 2 dniowe Średnie ekstynkcji	0,24	0,66	0,21	0,18

Z uzyskanych wyników, zebranych w tabelach 1 i 2 z dwu różnych temperatur obliczono średnie wartości ekstynkcji dla korzeni (wszystkie histogeny łącznie). Wyniki tego zestawienia przedstawia tab. 3.

Tab. 3. Średnie ekstynkcji białkowych grup SH w histogenach korzenia kukurydzy *Zea mays* L. z temperatury +4°C i +24°C
Mean values of extinction of protein-bound SH groups in histogenes of the root of *Zea mays* L. exposed to +4°C and +24°C

Temperatura	Średnie ekstynkcji	
	korzenie zarodkowe	korzenie 2 dniowe
+ 4°C	0,66	0,32
+24°C	0,43	0,24

Porównując otrzymane z dwu różnych temperatur wyniki stwierdza się różnice w zawartości białkowych grup SH w komórkach korzeni. Najwyższa ekstynkcja (0,66), a tym samym największa zawartość grup SH występowała w korzeniach zarodkowych II grupy doświadczalnej (+4°C), najniższa (0,24) w 2-dniowych korzeniach II grupy doświadczalnej (+24°C). Istniała też różnica ekstynkcji przy porównaniu korzeni zarodkowych I i II grupy doświadczalnej, która wyrażała się liczbą 0,23. W korzeniach 2-dniowych tych samych grup doświadczalnych wynosiła natomiast 0,08. Porównanie ekstynkcji korzeni zarodkowych i 2-dniowych I i II grupy doświadczalnej wskazywało również na obniżenie zawartości białkowych grup SH w korzeniach 2-dniowych i różnica ta w I grupie doświadczalnej wynosiła 0,19 a w II 0,34 (ryc. 1).

Jak można sądzić na podstawie naszych fotometrycznych obliczeń temperatura otoczenia nie pozostaje bez wpływu na zawartość białkowych grup sulfhydrylowych w histogenach korzeni zarodkowych i w czasie ich rozwoju. Podwyższenie temperatury oraz wzrost kiełka wyraźnie zmniejszały średnie ekstynkcji.

PIŚMIENNICTWO

1. Anson M. L., Stanley J.: Jour. Gen. Physiol., 24, 679, 1941. wg Lisowski.
2. Brachet J.: Chemical Embryology (Interescience) New York 1950.
3. Kudejko T.: Badania histochemiczne grup sulfhydrylowych i disulfidowych w niektórych schorzeniach skóry z nadmiarem i nieprawidłowym rogowaceniem. (maszynopis).
4. Lisowski J.: Biologiczna rola grup SH. Postępy Hig. i Med. Dośw., 4, 401—429, 1956.

4. Miłkowska J.: Histochemiczne badania grup sulfhydrylowych w merystematycznych komórkach roślinnych. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska. Sec. D. 16, 441—445, 1961.
6. Miłkowska J.: Badania nad rozmieszczeniem grup SS w merystematycznych komórkach roślinnych. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska. Sec. D. 17, 325—332, 1962.
7. Roberts L. W.: Survey of Factors Responsible for Reduction of 2, 3, 5, — Triphenyltetrazolium Chloride in Plant Meristems. Science 113, 692—693, 1951.
8. Roberts L. W.: Histochemical Evidence of Protein—Bound SH Groups in Plant Tissues with 4-Iodoacetamidonaphthol-1. Science 124, 628, 1956.
9. Roberts L. W.: Protein-Bound Sulfhydryl Groups in Coleus Wound Meristems. Amer. Jour. Bot. 47, 2, 1960.
10. Roberts L. W., Lucchese G.: Sulfhydryl Localization and Tetrazolium Reductio. 1. Reversible Inhibition of Its Reduction by N-Ethyl Maleimide. Stain. Tech. 30, 291—298, 1955.
11. Torey R. M.: The Effect of Certain Metabolic Inhibitors on Vascular Tissue Differentiation in Isolated Pea Roots. Amer. Jour. Bot. 40, 525—533, 1953.

РЕЗЮМЕ

Гистохимические исследования белковых групп SH проводились при помощи метода Барнетта и Целигмана на корнях споровых кукурузы (*Zea mays* L.) с выпущенными ростками, выросшими при температуре +4 С и +24 С. Применяя фотометр Цейсса, можно было определить сконцентрирование групп SH. Наиболее высокая концентрация белковых групп SH была в споровых клетках корней в температуре +4С (0,66), а наиболее низкая в клетках 2-дневных корней, выращенных при температуре +24С (0,24). При высокой температуре, по мере роста клеток, концентрация групп SH в плазме уменьшалась.

Рис. 1. Группы сульфгидроловые (SH % в корнях кукурузы *Zea mays* L.) Средняя оценка экстинкции, I группа исследования (температура +24 С), II группа исследования (температура +4С), а — корни споровые, в — корни 2-дней.

Табл. 1. Средние экстинкции групп SH в гистогенах корня кукурузы (*Zea mays* L.) под влиянием температуры +24 С.

Табл. 2. Средние экстинкции групп SH в гистогенах корня кукурузы (*Zea mays* L.) под влиянием температуры +4 С.

Табл. 3. Средние экстинкции групп SH для всех гистогенов корня кукурузы (*Zea mays* L.) в температуре +4 и +24 С.

SUMMARY

By the method of Barnett and Seligman histochemical investigations of protein-bound SH groups were carried out on embryo roots and on two days old roots of *Zea mays* L. grown at a temperature of +4°C and +24°C. The concentration of SH groups was estimated by a Zeiss photometer. The highest concentration of protein-bound SH groups was found to occur in the cells of embryo roots at a temperature of +4°C (0.66), the lowest in two days old roots at a temperature of +24°C (0.24). The higher the temperature and the older the cell were the greater was the decrease of the concentration of SH groups in the cytoplasm.

